

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Václav Klaus: Několik nesystematických poznámek k současné geopolitické situaci

Jiří Weigl: Pro výroky Merkelové neexistuje morální ospravedlnění

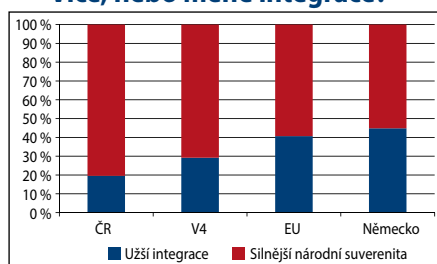
Otázka IVK: Jsou Trumpova cla tím hlavním ohrožením svobodného obchodu?
(**Václav Klaus, Vladimír Dlouhý, Petr Mach, Petr Sklenář, Jan Zahradil, Jan Czudek, Robert Holman, Martin Slaný**)

Jiří Weigl: Díky E. Benešovi a parašutistům dnes můžeme slavit sté výročí naší státnosti

Zpráva ze semináře

GRAF IVK

Více, nebo méně integrace?*

* Odpověď na otázku průzkumu: *Potřebuje EU užší integraci, nebo silnější národní suverenity?*

Pramen: *How the V4 sees the future of Europe, Századvég, 2018*

Institut Václava Klause o.p.s.

Šarecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 12. 7. 2018

Několik nesystematických poznámek k současné geopolitické situaci*

Václav Klaus

Úvod

Mnohokrát děkuji za pozvání, nejsem si však jist, zda jsem tou správnou osobou, která by měla hovořit na panelu nazvaném „Geopolitické výzvy“. Vím a nebojím se otevřeně přiznat, že se mé komparativní výhody nenacházejí v oboru geopolitiky. Je to obor bez koherentní teoretické struktury, bez jasně definovaných hypotéz, což mu brání vyslovit cokoli smysluplného, silného a rezolutního. Mým hlavním tématem dneška je Evropa, či snad budoucnost Evropy, nebo ještě lépe řečeno, budoucnost nás, Evropanů. Jakkoli je to rovněž téma bez teoretického základu, je to přinejmenším téma aktuální a relevantní. Jde o součást našich životů, nikoli o námět pro doktorskou dizertační práci.

V mezinárodní politice se v poslední době něco změnilo. Cítím to velmi silně například tím, že je toto během posledních čtyř měsíců již má třetí cesta do Budapešti. Taková frekvence je neobvyklá. V posledních třiceti letech, tedy během celého období po pádu komunismu, to bývaly tak tři návštěvy za dekádu. Proč je to teď tak odlišné? Nemyslím si, že by důvod této skutečnosti bylo možné najít v geopolitice, i když v této oblasti došlo k významnému posunu. Něco se stalo zde, zde v Evropě, ve střední Evropě, zde v našich zemích.

Hlavní posun podle mého názoru souvisí se skutečností, že jedna středně velká země přestala být pasivním objektem geopolitiky a her, které se s námi euroelity snaží hrát, a začala se chovat aktivně. Tou zemí je Maďarsko. Musím dodat, že bohužel pouze Maďarsko. Organizátoři v přípravných podkladech pro naši dnešní konferenci napsali, že Visegrádské země, cituji, „hledají nové

odpovědi na nové výzvy“ naší doby. To je velmi přátelské, zdvořilé, ale zároveň nezaloužené prohlášení. Nejsem si jistý, že je to pravda.

Jsem naopak nucen říci, a neříkám to rád, že má vlastní země, Česká republika „nehledá“ v těchto dnech nic. Nemáme ani vládu, ani politický lídršip. Někteří Češi se, snad individuálně, něco dělat snaží. Snaží se udržet velmi oslabenou, silně ohroženou identitu českého státu proti – národní státy likvidující – Evropské unii, ale žádná vládní politika v tomto směru neexistuje.

Nemám žádný mandát pro to, abych zde mluvil za Slovensko, ale připadá mi, že situace tam je velmi podobná. Zejména od pádu premiéra Fica, po nedávných událostech, které připomínaly shora organizovaný převrat. Pozornost zasluhuje Polsko, které je entitou se specifickým pohledem na svět a s konkrétními politikami v některých oblastech, které jsou pro nás všechny velmi osvěžující. K mé lítosti však shledávám některé polské postoje v jejich geopolitických ambicích a důsledcích jako značně sporné. Shrnutí, domnívám se, že země Visegrádské čtyřky postrádají dostatek odvahy, do-

EDITORIAL

Střední Evropě jako specifické entitě v rámci Evropy je věnována stále větší pozornost. Svě „jinakosti“ si je vědoma nejen sama střední Evropa, ale začali si jí být vědomi i na Západě. Ostatně i pohled na náš graf IVK, který ukazuje rozdíly v přístupu k další integraci EU mezi zeměmi V4 a Západem, hovoří jasně. Nakolik toho je a bude schopna střední Evropa využít pro prosazení svých zájmů, to se teprve ukáže. Letní číslo Newsletteru IVK k tomuto tématu přináší hned ve svém úvodu překlad zásadního budapeštského projevu Václava Klause, předneseného na konferenci konané v rámci předsednictví Maďarska ve V4.

Steve Bannon na své pražské přednášce zdůraznil tři hlavní stavební kameny Trumpovy politiky: s mezinárodním obchodem a globalizací související „ekonomický nacionalismus“ (jak Bannon

* Projev na konferenci „The Future of Europe“, Public Foundation for Research on Central and Eastern European History and Society, Castle Garden Bazaar, Budapešť, 24. května 2018. Překlad z angličtiny Filip Šebesta.

(Pokračování ze strany 1)

politiku nekompromisně nazývá), striktní migrační politiku a zkldnění americké intervenční politiky v zahraničí. Co bude znamenat první jmenovaný pro světový obchod, na to se ptáme v anketní otázce tohoto čísla.

V době, kdy si připomínáme stoleté výročí republiky, které několikrát hrozilo, že bude násilně navždy zničena – a nejsilněji mezi lety 1938-1945 – slyšíme zpoza naší západní hranice zcela neakceptovatelné, téměř revizionistické výroky. Přicházejí ve dnech, kdy také uplynulo 80 let od částečné mobilizace a posledních předválečných obecních voleb roku 1938, ve kterých se drtivá většina československých Němců vyslovila pro rozbití státu volbou zcela otevřeně nacistické Sudetoněmecké strany. Reagujeme na to dvěma texty ředitele IVK Jiřího Weigla. Je potřeba nepřestávat tyto věci opakovat.

Že se nepřestaneme věnovat ekonomickým otázkám, jak jsme slíbili v předšlém čísle, jsme v červnu dokázali uspořádáním ekonomického semináře na téma „nízké mzdy“, o kterém si můžete přečíst v závěru tohoto vydání. Sborník s rozšířenými příspěvky panelistů a dalšími doplňkovými texty připravujeme.

Filip Šebesta

(Pokračování ze strany 1)

statek síly a dostatek odhodlání k uskutečňování společné nezávislé politiky. Snad tak vypadala jejich politika na podzim roku 2015, ale dříve před tím jsem nic takového neviděl a nevidím to ani teď.

Bavíme-li se o V4, obvykle správně zmiňujeme naši podobnou, čtyři dekády trvající zkušenost s komunismem a sovětskou dominancí. Na druhou stranu však nezdůrazňujeme historické obtíže tohoto regionu s Německem. Považují to za koncepční chybu způsobenou nedostatkem naší pevnosti a odhodlání. Občas mluvíme o hrozné zkušenosti našich zemí s osmanskou invazí před několika sty lety, ale tak často explicitně nehovoříme o našich společných zkušenostech s Rakousko-Uherskou monarchií. To vše je třeba brát v úvahu.

Visegrádské země jsou v současné Evropě nepochybně zvláštním případem. To je pravda, je však V4 v mezinárodní politice skutečným hráčem? Jako ekonom – a ekonomická věda se zabývá chováním ekonomických subjektů (ekonomie není o tunách uhlí, barelech ropy nebo produkci rýže) – se vždy a téměř podvědomě snažím hledat subjekty, agenty, hráče, protože pouze oni mohou být nositeli nějakého chování, pouze oni mohou dělat záměrnou politiku. V tom, obecně řečeno, tkví můj problém s geopolitikou (a s rolí Evropy a V4 v ní). Je Evropa (a podobně i V4) hráčem ve světové politice? Nemyslím si to. Evropa je konti-

nent, civilizace a kulturní entita, ale není to entita politická. A V4 tím spíše ne.

Ne-li Evropa, je oním geopolitickým hráčem alespoň Evropská unie? Její vládnoucí politické elity nepochybně chtějí, aby EU v současném světě hrála prominentní roli. Ale chceme a přejeme si to i my? Již téměř půl století starý dotaz Henryho Kissingera na telefonní číslo na Evropu je stále relevantní. EU bezpochyby geopolitickým hráčem být chce, ale není jím. A myslím tím skutečným hráčem, nikoli pouze nominálním.

My všichni, kdo žijeme v Evropě, bychom měli otevřeně klást otázku, zda by triu Mer-

Navzdory tomu Rusko pro nás nepovažují za nebezpečí či bezpečnostní hrozbu. Jsem si vědom toho, že to může být pro některé lidi nezvyklé a možná poměrně provokativní prohlášení. Ale troufám si tvrdit, že právě proto je pravdivé. Politika založená na opaku, na vyvolávání nové studené války s Ruskem a na jeho demonizaci, je jen náhradní aktivitou, „Ersatzaktivität“, snažící se zakrýt prázdnotu a absenci myšlenek jejich nositelů;

– USA jsou infikovány virem progresivismu (původně víceméně dovezeným z Evropy, ale dnes reexportovaným zpátky).

Václav Klaus na konferenci v Budapešti, 24. května 2018.

kelová-Macron-Juncker mělo být povoleno mluvit našim jménem a v našem zastoupení. Myslím si, že „NE“, obzvláště pak po nedávném gestu pana Junckera v Trevíru, kde víceméně legitimizoval odkaz Karla Marxe. Kontinent nemluví, mluví pouze lidé, nezapomínejme na to.

Mou výchozí tezí je, že během prvních tří desetiletí 21. století se něco změnilo. Říkám-li tři dekády, nejde o žádnou numerickou chybu. Číslo tři používám záměrně. Také 19. století podle řady autorů skončilo až roku 1914. Proto se mi zdá, že podobně můžeme říci, že i století dvacáté trvalo pouze do roku 1989. Proto jsme tedy dnes na konci třetího desetiletí dvacátého prvního století.

Současné tendence stručně charakterizují následujícím způsobem:

- *Unilaterální svět* éry po skončení studené války přestal existovat, navzdory tomu, že se někteří nezodpovědní američtí politikové a „public intellectuals“ (nekonzervativního smýšlení) společně se svými krátkozrakými evropskými protějšky (vyzbrojenými podobnou progresivistickou prázdnotou) snaží o rozpoutání nové studené války (se všemi jejími potenciálně katastrofálními důsledky);
- *Rusko* je „zpět“ a chová se jako suverénní stát, tedy podle svých vlastních zájmů.

Přesto věřím, že USA se dnes pokouší o návrat ke kořenům svého původního amerického úspěchu.

- *Čína* se stala světovou velmocí (ať už s nebo bez zbytečně demonizované iniciativy Hedvábné stezky), je zde a bude zde i nadále. A my bychom to měli akceptovat.
- Složitě je říci cokoli zajímavého či nového o *Evropě*. Každý ví, že evropský integrační projekt je v krizi a nelze to popírat. Stejně jako to, že umělá unifikace Evropy - ambice současných evropských politiků a intelektuálních elit - není uskutečnitelná. Lidé chtějí být svobodní, nikoli unifikovaní.

Alternativy, které se nabízejí, nevzbuzují moc nadějí. Brexit zničil sny o celoevropské budoucnosti EU. Francouzsko-německý projekt Evropy je nerealizovatelný, protože jeden z partnerů je příliš slabý na to, aby se mohl stát partnerem skutečně rovnocenným. To, co zbývá, je německý projekt EU jako cesty jak legitimizovat německou hegemonii v Evropě (tentokrát dosaženou bez války). To ale není tím, čeho by se měly země jako je Česká republika nebo Maďarsko účastnit.

Evropa je v současné době slabá a nejistá kvůli převládající euroideologii, která sy-

stematicky podkopává tradiční, historicky vyzkoušené stavební kameny evropské společnosti:

- *národní stát* – upřednostňováním regionů před státy a napadáním národních států jako – pryč – živné půdy nacionalismu (a tím i válek);
- *rodinu* – podporováním genderismu a feminismu, prosazováním všech forem registrovaného partnerství a stejnopohlavních sňatků či zpochybňováním přirozené sexuální orientace mužů a žen;
- *člověka* – snahou o vytvoření nového evropského člověka, homo bruxellarum, umělým mixováním občanů evropských zemí a – protože se ukázalo, že to nestačí – prosazováním a organizováním masové migrace lidí bez evropských kořenů do Evropy.

Evropa, reprezentovaná EU, významnou roli v současných konfliktech a sporech mezi klíčovými světovými aktéry hrát proto nemůže.

Západ a ti druzí

Dalším rozměrem současných geopolitických nejistot a napětí je vztah Západ versus zbytek světa, „the Rest“. Západní hegemonie evidentně skončila, Fukuyamovo paradigma, že svět má jedinou, „západní“ budoucnost, se ukázalo být chybné. Měli bychom to přijmout a vyrovnat se s tím, nikoli to neustále popírat. Někteří západní intelektuálové se i přesto snaží v prosazování tohoto paradigmatu pokračovat dál, jakoby jeho všechny původní předpoklady byly stále platné. Nejsou. Fukuyamovo paradigma definitivně skončilo.

Jedním z hlavních problémů naší doby je dle mého názoru propaganda a propagace ideologie univerzalizmu. Spor, s nímž jsme dnes konfrontováni, probíhá mezi těmi,

kteří přijímají universalistickou interpretaci světa a berou ji jako normativní cíl, který bychom se měli všichni snažit realizovat, a těmi, kteří to odmítají, těmi, kteří vidí a respektují rozdíly, jež lidstvo charakterizují, kteří nás nechtějí všechny sjednotit, kteří nás nechtějí seřadit do jedné řady nakreslené kvazi-progresivními a rádobý osvícenými západními „public intellectuals“ a jejich „fellow travellers“ v politice na jedné straně a tmáři, pre-moderními orientálními tradicionalisty na straně druhé. To je karikatura světové reality.

Univerzalisté existenci jakýchkoli významných rozdílů mezi Západem a zbytkem světa popírají. Podle nich existuje jen jedna světová komunita, jedno univerzální „občanství“, jeden nestrukturovaný soubor jedinců patřících do rodiny Homo sapiens. To snad může platit na biologické úrovni, ale nikoliv na jakékoli jiné, zvláště ne na úrovni civilizační, kulturní nebo náboženské.

Souhlasím s Huntingtonovým názorem, že „příslušníci různých civilizací mají rozdílný pohled na vztah Boha a člověka, jednotlivce a kolektivu, občana a státu, rodičů a dětí, manžela a manželky a příkládají různý význam právům a povinnostem, svobodě a autoritě, rovnosti a hierarchii. Tyto rozdíly jsou výsledkem staletí vývoje. A jen tak brzy nezmizí.“ Nemohou být a – zejména – by neměly být uměle a násilně odstraňovány.

Západ je v krizi a žádné náznaky, že tato krize brzy skončí, neexistují. Zbytek světa jde mezitím vpřed mnohem rychleji, než jsme si mysleli a než jsme ochotni přijmout. Sice nadále v souvislosti s ním mluvíme o neustálých válkách, nedostatku humanity, o neřešitelné politické nestabilitě, o ekonomické zaostalosti a hladu, o suchu

a globálním oteplováním atd., ale to je jen vytvářením záměrně zavádějícího pohledu. Jsme naopak svědky obrovského a nepopíratelného hospodářského rozvoje, a to nejen v případě známých východoasijských tygrů nebo zemí bohatých na ropu. Téměř bez povšimnutí přišly před několika dny zprávy o poslední elektrifikované vesnici v Indii. To je obrovský, nezpochybnitelný úspěch. Afrika také postupuje viditelně kupředu. Masová migrace by proto nemusela být dominujícím obrazem budoucího světa – ale to pouze pod podmínkou, že Evropa zastaví svou destruktivní politiku.

Arabský svět se nachází v chaosu a Západ by svou vlastní roli při vyvolání tohoto chaosu neměl podceňovat. Obzvláště pak na konci kolonialismu před sto lety a poté znovu, docela nedávno, ve spojitosti s nesmyslnou podporou (ne-li přímo organizováním) arabských barevných revolucí. Neměli bychom předstírat, že jsme jen „nezúčastněnými pozorovateli“.

Závěr

Vraťme se ke skupině V4. Mám ohledně ní více otázek nežli odpovědí:

- Přestože V4 nominálně vznikla před více než 25 lety, stala se reálným politickým hráčem? Nikoli jen nominálně, ale reálně?
- Je V4 ve svých zájmech dostatečně homogenní?
- Je V4 v post-lisabonské EU schopna prosazovat své vlastní nezávislé politiky?
- Je projekt V4 autentickou odpovědí na probíhající evropské problémy a pokusy o další de-demokratizaci evropského kontinentu?

Moje odpovědi na tyto otázky jsou negativní. ■

Pro výroky Merkelové neexistuje morální ospravedlnění

Jiří Weigl

Německá kancléřka Merkelová prohlásila při projevu v Berlíně k poválečnému odsunu Němců ze střední a východní Evropy, že „pro vyhnání neexistovalo ani morální, ani politické ospravedlnění.“ Tato slova nevyšlovl předák nějaké extremistické okrajové skupinky, takto hovoří nejmočnější žena dnešní Evropy, té Evropy, v níž máme žít a věřit v úspěšnou budoucnost. Žádný poválečný německý kancléř se takovou nehoráznost neodvážil vyslovit.

Angela Merkelová vede zápas o svou politickou existenci. Svému přežití je schopna obětovat všechno, i slušnost a ohledy vůči sousedům a partnerům. Nechce zaplatit

za velké chyby, kterých se dopustila, místo toho je schopna vyvolávat nehorší příznaky z německé minulosti.

Generace jejích rodičů a prarodičů v drtivé většině přijaly za svou zvrácenou nacistickou myšlenku o rasově čistém panském národě a s německou důkladností se jí poku-

Žádný poválečný německý kancléř se takovou nehoráznost neodvážil vyslovit.

sily uskutečnit. Poválečný odsun Němců byl jen malou vlnou v moři zla a utrpení, které tato šílená myšlenka způsobila národům Evropy.

Kancléřka Merkelová a velká část vlivných německých elit dnes propadli druhému extrému – úsilí o rasovou čistotu nahradili snahou o maximální etnickou, kulturní a rasovou různorodost, v níž se má rozpustit

německý národ zatížený nepohodlnou minulostí. A začali ji také rychle a ve velkém prostřednictvím masové migrace uskutečňovat. Opět mají pocit nadřazenosti, tentokrát morální, opět si dovolí školit, moralizovat a vnučovat své pochybné názory ostatním.

Uběhly tři roky a s nimi důsledky nesmyslné migrační politiky – rozložená EU, milióny neintegrovatelných Asijsců a Afričanů, kteří začínají Německo měnit k obrazu svému, a rozčarování normálních Němců z perspektiv, které jim jejich kancléřka připravila. Německo a Evropa již budou navždy jiné, společná budoucnost a důvěra v ní byla prohospodařena, východiska nikdo nehledá. Namísto toho Merkelová otevřela Pandořiny skříňky tragické válečné a poválečné minulosti. Takového Německa je nutno se znovu bát.

Publikováno v deníku Právo dne 22. června 2018. ■

OTÁZKA IVK

Jsou Trumpova cla tím hlavním ohrožením
svobodného obchodu?

Jsou Trumpova cla zásahem do jinak svobodného světového obchodu? Je to extrémní protekcionismus? Nebo jde spíše o reakci na velmi regulované podmínky, za kterých se obchod v dnešním světě provádí?

Václav Klaus

Je to téma na dlouhý zásadní text. Následujících pár řádek je spíše jen vyjádřením názoru než uceleným souborem rigorózních argumentů. Moje „nekritika“ Trumpa vychází z toho, že dnes, tedy i před Trumpovými cly, ve světě nemáme systém volného trhu a že v nepřehledném systému současného přeregulovaného světa (zásahy, které jsou v rozporu s trhem) posun jednoho dílčího parametru – jakkoli izolovaně kritizovatelný – nemusí znamenat celkové zhoršení výchozího stavu. Víím, že to bude apriorně označováno za politicky nekorektní názor, ale je to tak.

Ekonomická teorie zahraničního obchodu je poměrně jednoduchá, resp. její jádro je prosté. Je apoteózou modelu dokonalé konkurence (navíc s dodatkem, že to, co nejde zajistit v jedné malé zemi, je dosažitelné v rámci ekonomiky celého světa). Je výkladem pozitivního efektu naprosté otevřenosti země a je požadavkem eliminace všech překážek volného pohybu zboží (a pracovních sil).

To říkají jak klasičtí ekonomové od Smitha po Ricarda, tedy lidé s autentickým liberál-

ním postojem ke světu, tak „lidé davosští“, kteří se liberálně jen tváří. Ve skutečnosti jsou hlavními obhájci a exponenty dnešního typu ekonomické regulace (která se svým rozsahem začíná stále více blížit ekonomickému systému pozdního komunismu).

Malá odbočka ke slovu „lidé davosští“. Před několika týdny jsem měl příležitost dlouze hovořit se Stevem Bannonom a on při tomto rozhovoru k mému překvapení zcela automaticky použil „můj“ obrat „davosští lidé“. Řekl jsem mu, že jsem už před 13 lety publikoval článek s názvem „Homo Davosensis“ (Euro, únor 2005). Shodujeme se s Bannonom v tom, že jsou tito lidé falešnými obhájci velmi sporného a nejasného pojmu globalizace, který s volným trhem nemá nic společného.

Klasikové přišli před dvěma staletími s konceptem komparativních výhod, ze kterého plyne, že se má výroba toho či onoho zboží provádět na tom místě, v té zemi, kde je to nejlacinější, kde jsou nejnižší náklady. Jedině tak se maximalizuje celkový efekt. (Podobně se mají chovat jednotliví lidé jako pracovní síly, a mají si hledat místo, kde mohou získat nejvyšší mzdy a platy.)

Zůstáváme-li v rovině modelových předpokladů, nemohou být žádné námitky. Platí to však pouze při platnosti těchto předpokladů. Mezi ně patří, že nejsou žádné překážky obchodu a že nejsou žádné náklady pohybu pracovních sil (náklady migrace).

Za překážky bývala primárně považována cla a celosvětová debata byla a je koncentrována na ně.

Clas jsou však v případě současné vysoce regulované ekonomiky jen vrškem ledovce (a jsou již do značné míry odstraněna či snížena systémem Světové organizace obchodu, WTO). Jednoduchá učebnicová teorie bere v úvahu jen cla a nikoli další formy státních zásahů a jen okrajově připomíná nejrůznější formy regulace dovozů, známé dovozní kvóty, a zejména nebere v úvahu voluntaristicky (a protekcionisticky) koncipované „standarty“ (hygienické, zdravotní, bezpečnostní, environmentální, pracovní, atd.), které jsou svými dopady neskonale významnější než cla samotná.

Pohyb pracovních sil není jen ekonomický fenomén. Má – jak vidíme velmi zřetelně na dnešní evropské migrační krizi – vedle efektivnostních ještě daleko významnější kulturně-civilizační aspekty. Zlobí nás, že stále není dořečován fundamentální rozdíl individuální a masové migrace. Klasičtí liberálové toto podceňují úplně, novodobí davosané to nepodceňují, protože o kulturně-civilizační rozvrat současného světa usilují záměrně.

Klasická teorie zahraničního obchodu navíc vůbec nebere v úvahu existenci nejrůznějších „globálních“ organizací a jimi prováděnou „nadprodukcí“ regulačních opatření, které jsou jednotlivé státy nuceny přijímat. Stoupenci dnešní formy globalizace chtějí světovou vládu, chtějí podřízenost jednotlivých zemí této vládě a chtějí světovou regulaci všeho a všech. Ani v nejmenším nechťejí volný trh.

V tomto komplexnějším pohledu jsou Trumpova cla v dnešním přeregulovaném světě zanedbatelným detailem, který ve svém celkovém efektu může i nemusí mít negativní efekt. Hlavně jde o to, že Trumpovi kritici o znaménku a velikosti tohoto efektu žádnou specifickou znalost nemají.

Publikováno v MF Dnes dne 18. června 2018.

Vladimír Dlouhý
prezident Hospodářské komory

Liberalizovaný, férový obchod, není možný bez mnohostranné, ideálně minimální regulace, vyžadující kompromis všech zúčastněných. Uplynulá nejméně tři desetiletí ukázala, že právě – přes všechny dílčí pře-

Poblahopřát Václavu Klausovi k jeho 77. narozeninám na pražskou Hanspaulku přišla i letos celá řada vzácných hostů, včetně prezidenta republiky Miloše Zemana. 18. června 2018.

regulace a omyly – takový férový obchod je tou nejlepší cestou k míru a blahobytu v národním i mezinárodním měřítku. Díky tomu (a chcete-li, díky tomu osklivému slovu globalizace) byly z chudoby vytaženy milióny lidí v rozvojových zemích, mnohem více, než to předtím dokázaly různé pláno-vačské fikce či charitativní úsilí (nic proti tomu druhému).

Vlády si často myslí, že hlavní je podpora exportu a udržují nízká cla jako nutné zlo, zajišťující stejně nízká cla v jiných zemích a tedy přístup na jejich trhy, jak si to přejí lobující domácí exportéři. Je to omyl, hlavní, dlouhodobý přínos z obchodu je ve vyšší produktivitě a v levnějších dovozech. Dokonce se nebojím tvrdit, že zahraničními poplatníky dotované dovozy mají z dlouhodobého hlediska pozitivní vliv na domácí ekonomiku, neboť rozšiřují možnosti tuzemských spotřebitelů i podnikatelů, využívajících importované zboží a vytvářejí pobídku k nové alokaci podnikatelských záměrů tuzemských konkurentů.

Trump je zjevně jiného názoru, když uvalil cla na dovozy z různých oblastí světa. Chce však zajít ještě mnohem dál a provádět obchodní politiku, která přesune zpět do USA celý nabídkový řetězec, od suroviny až po konečný výrobek. Přidáme-li k tomu nebezpečí odvetných opatření, od EU přes Mexiko a Kanadu a Čínou konče, pak je to zaručená cesta k dlouhodobé ztrátě konkurenceschopnosti americké ekonomiky. Kdo chce kam, pomozme mu tam – ale v tomto případě na to doplatíme všichni.

Trump má obecně v nelibosti vše mnohostranné, multilaterální. Přeregulovanost, případně „předotovanost“ jsou ale řešitelné právě v multilaterálním kontextu: společně definovat, co je regulace či dotace, nastavit pravidla a prosadit je u vlád i mezinárodních institucí. Víím, že právě tyto instituce často sklouznou k nadbytečné regulaci a začnou žít vlastním životem, nicméně dosud to vždy byla cena, která je vykoupena shora zvýšenými efekty volného obchodu.

Petr Mach
bývalý europoslanec

Vzpomínám si, jak před dvěma lety čeští oceláři požadovali v Bruselu udržení vysokých cel na čínskou ocel a poukazyvali na to, že ocelárny v Číně jsou státem zvýhodňované, že mají laciné úvěry od státu a že je čínská centrální banka podporuje uměle nízkou hodnotou juanu. Legrační na tom bylo, že v té době Česká národní banka držela uměle podhodnocenou korunu a náš stát poskytoval exportérům různé výhody skrze Českou exportní banku a EU všemožné dotace na školení zaměstnanců apod. Jinými slovy, Číně se vyčítalo to stejné, co jsme sami

Ředitel IVK Jiří Weigl přijal pozvání poslance Jana Skopečka, aby vystoupil na počátku června se svým příspěvkem na sněmovním semináři Dublin IV – Jak se ubránit masové migraci? 7. června 2018.

dělali. Ocel je bohužel v málokteré zemi komodita, jejíž výroba se obejde bez politických vlivů. Nežijeme zdaleka v prostředí volného obchodu, existuje obří množství cel i jiných obchodních překážek. Beru to tak, že politici občas přikročí ke clům, když je to pro ně politicky důležité, pak obvykle následuje odveta nebo spory u tribunálu Světové obchodní organizace. To ještě neznamená obchodní válku a konec světového řádu. Nedělal bych, pokud jde o americká cla na ocel, z komára velblouda.

Petr Sklenář
hlavní ekonom J&T banky

Kroky prezidenta Trumpa jde rozlišit politicky a z hlediska hospodářské politiky. Politicky je jasně zaměřen na svého konkrétního amerického voliče, snaží se naplnit svoje předvolební sliby, takže i přes mnoho mediálních kontroverzí je relativně předvídatelný. Možná nedostává úplně férové hodnocení, protože někteří komentátoři nemůžou přijmout, že vyhrál volby, které přece neměl vyhrát.

V rámci hospodářské politiky otevřeně prosazuje ochranná opatření jako cla, někdy i vyzývá k obchodní válce jako ochraně amerických zájmů. Snahu ochránit americké výrobce prezident Trump obhajuje jako narovnání podmínek, které nyní nejsou férové pro americké výrobce. Je pravda, že EU, Mexiko, Čína či Kanada mají například vyšší cla na dovoz osobních automobilů, proto případná americká vyšší cla jsou zhoršení situace, která poškodí miliony spotřebitelů v USA, možná vytvoří či ochrání pár míst, ale reálně o velký ústřel v rámci mezinárodního obchodu, jak to mediálně vypadá, nejde. Velkým rizikem je ovšem hrozba série odvetných opatření.

Pokud vyšší cla poškodí americké spotřebitele, nevidím ekonomický důvod tento

chybný krok opakovat v Evropě. Pak se rozjíždí zmíněná obchodní válka, která nemá vítěze, ale jen poražené. Emoce a osobní vztahy jsou pak postaveny nad ekonomickou logikou.

Jan Zahradil
europoslanec za ODS

Na politický styl Donalda Trumpa je třeba si zvyknout. Je mužem silných, viditelných gest. V obchodních otázkách to dokázal třeba odstoupením od dohod TPP nebo TTIP (transpacifická, resp. transatlantická zóna volného obchodu). Je to kontroverzní? Možná. V každém případě je to osvěžující. Někdy je třeba zavedenými pořádky otřást právě proto, aby se časem vytvořila nová rovnováha. Teď Trump definitivně zavádí nová cla pro dovoz hliníku a oceli. Producenti a exportéři se budou samozřejmě bránit u WTO. Věc je ale třeba vidět v širším kontextu. Ve světě jednak existuje nadprodukce oceli, jejímž tahounem je především Čína, a to mnohdy ve státem řízených nebo aspoň spoluvlastněných podnicích (tedy za dotované ceny). Čína je zároveň hlavním geopolitickým vyzyvatelem USA v 21. století a Trump to dobře ví. Postupuje tedy osvědčeným způsobem: vytvoří dramatickou situaci, která donutí ostatní aktéry reagovat – a pak teprve bude možné o něčem jednat, včetně případných ústupků.

Evropské země jsou samozřejmě jakousi nechtěnou obětí této geopolitické přetahované. Ale upřímně řečeno – zajímá to Američany ještě? Trumpova cla jistě nepoloží ekonomiky členů EU. Tváří v tvář jim bychom si však měli uvědomit, že tolik vzývané euroatlantické společenství má své meze a priority USA se pomalu ale jistě přesouvají jinam. A měli bychom se podle toho začít chovat, pragmaticky, realisticky, bez ideologických resentimentů 90. let – třeba zrovna právě k budoucí geopolitické mocnosti Číně. ▶

Jan Czudek
generální ředitel
Třineckých železáren

Zavedení cel na dovoz oceli do USA vnímám jako útok na americké spojení v obchodních vztazích. Na české výrobce oceli bude mít zcela jistě dopad. Pro Třinecké železářny jde sice o jednotky procentu vývozu z celkového exportu, jelikož nejvýznamnějším exportním teritoriem je Evropa. Ohrožení ale představuje především nepřímý dopad v podobě přesměrování části dovozu určených pro americký trh na otevřený trh Evropské unie. Tady bude nutné korigovat příliv levné oceli ze třetích zemí obdobným způsobem, jako to činí americký prezident.

Očekáváme, že kromě zavedení cel na vybrané produkty z USA přijme Evropská komise v červnu prozatímní opatření, která by měla objem dovozu do EU omezit. Jsem přesvědčen o tom, že během této doby by mělo být rozhodnuto o dlouhodobější ochraně evropského trhu před možným skokovým nárůstem dovozu ze třetích zemí.

Z pohledu prezidenta Donalda Trumpa jeho cla mohou pomoci americkým hutím, masivně však zřejmě zdraží výrobky amerického zpracovatelského průmyslu včetně automobilek, které zaměstnávají miliony lidí. Setkali jsme se s některými reakcemi našich odběratelů, že jsou připraveni zaplatit i cenu navýšenou o clo. Otázkou tedy zůstává, jestli zdražení vstupů, které američtí odběratelé nebudou moci nahradit, je žádoucím efektem. A jestli se v USA najdou výrobci, kteří výpadek budou umět plnohodnotně nahradit a zajistí si dostatečný počet lidí, kteří by se do hutního průmyslu vrátili a pracovali na jeho obnově.

Dnes by bylo spekulativní tvrdit, že Amerika first se určitě vyplatí. Nakonec, ani ekonomové se nedokáží shodnout na tom, zda volný obchod je v mezinárodním měřítku nezpochybnitelnou výhodou a naopak.

Robert Holman
Národohospodářská
fakulta VŠE

Jen málo věcí, na kterých se ekonomové shodnou, ale na tomto se shodnou: mezinárodní obchod přináší výhody všem, kdo se do něho zapojí na základě komparativních výhod. Tento poznatek pochází od britských klasiků Adama Smithe (Bohatství národů, 1776) a zejména Davida Ricarda (Zásady politické ekonomie a zdanění, 1817), který teorii komparativních výhod rozpracoval. Svobodný obchod zlepšuje efektivnost alokace ekonomických zdrojů, čímž zvyšuje produktivitu a zrychluje hospodářský růst. Obchodně-politické překážky poškozují všechny země.

Přitom nezáleží na tom, jakou má země obchodní bilanci. Obchodní schodky mívají strukturální charakter – pokud produktivita v zemi roste rychleji než spotřeba, má země obchodní přebytky, a naopak. Tento poznatek objevíme už u Thomase Muna (Bohatství Anglie v zahraničním obchodě, 1664). To byl případ Japonska a Západního Německa po druhé světové válce. Naopak ve Velké Británii a v USA růst spotřeby předstihoval růst produktivity, proto měly tyto země obchodní schodky. Tyto výsledky obchodu nelze ovlivnit obchodními politikami. Cla nemají vliv na produktivitu ani na spotřební zvyky lidí. Kdyby se USA vydaly na cestu obchodního ochránství, nevylepšily by svou obchodní bilanci, pouze by dosáhly posílení dolaru.

Tolik ekonomie. A jak se na věc dívají politikové? Politik mívá na zřeteli krátký časový horizont, který koresponduje s délkou jeho funkčního období. Ví, že snížení dovozu popř. zvýšení vývozu zvyšuje poptávku na domácích trzích a zrychluje hospodářský růst, alespoň na krátkou dobu. To je pro něho „dobrá věc“, a tak je v pokušení omezovat zahraniční dovozy. Je to i případ Donalda Trumpa? Možná. Jenže americký trh je více otevřený zahraničnímu zboží než trhy Evropské unie, která se obehala

vyššími obchodně-politickými hradbami. A Trump je tvrdý vyjednávač, jistě ví, že kupní síla amerického trhu je obrovská a že Evropa tady tahá za kratší konec provazu.

Americký prezident byl ještě nedávno považován za válečného štváče, a ejhle – dnes oznamuje začátek procesu denuklearizace Korejského poloostrova. Snad se tedy dočkáme i toho, že svět obletí fotografie, na které bude s Trumpem (místo Kima) nějaký vrcholný evropský politik a budou společně oznamovat světu dohodu o odstraňování překážek v americko-evropském obchodě.

Martin Slaný
Institut Václava Klause
a VŠE

Překážky v zahraničním obchodě škodí. A škodí oběma stranám! Od samého počátku vzniku ekonomie panuje shoda, že mezinárodní obchod není hra s nulovým součtem, ale že přínosy realizují obě strany. A celých 250 let, co je ekonomie ekonomii, vlády a státy zavádí všemožné obchodní překážky a toto ignorují. Dnes nejsou zdaleka jen Trumpova cla. Je to i jednání o brexitu, protiruské sankce, ale také – resp. zejména – řada omezení, která na první pohled nebijí tak tolik očí jako cla a jsou ukryta pod rouškou bohuřlibých frází. Stejně jako proti Trumpovým clům bychom tak měli protestovat proti v Evropské unii každodenně vznikajícím novým kvazi-ekologickým a kvazi-bezpečnostním standardům a normám, která devastují obchod (domácí i vnitřní) podstatně výrazněji.

Ze všech Trumpových kroků je patrné, že se orientuje zejména na své domácí voliče. USA je ekonomika s velkým domácím trhem a malým podílem zahraničního obchodu a též platí, že USA historicky v mezinárodním obchodě inklinovaly spíše k ochránství vůči zahraničí. Trump podobně jako Ronald Reagan zaměřil své liberalizační a deregulační kroky do domácí ekonomiky – viz jeho nedávná daňová reforma představující největší snížení daní od 80. let – a ve vztahu ke světu rází spíše ochranu domácího trhu (což ostatně daleko razantnějšími opatřeními činil i prezident Reagan).

Předchozí prezidenti s Obamou v čele zapelelili americkou ekonomiku stovkami regulací, ekonomická svoboda poklesla. Na rozdíl od Obamy a opozice, která prosazuje vnitřní socialismus a vnější otevřenost, Trump, zjednodušeně řečeno, činí opak a ochránství zaměřuje na dílčí, sice tradiční, ale dnes již méně významná odvětví (v oborech produkci oceli a hliníku, kam spadají aktuální cla, pracuje ani ne 150 tis. lidí, to je desetina procenta celkového počtu zaměstnanců). Kde byli dnešní kritici Trumpa – samozvaní zastánci svobodného trhu – když předchozí administrativy uvalovaly další a další regulace na vnitřním trhu?

Předplatné na rok 2018

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.
Studentské předplatné 330 Kč.
Noví předplatitelé dostanou všechny publikace vydané v první polovině roku.

predplatne@institutvk.cz

Díky prezidentu Benešovi a parašutistům dnes můžeme slavit sté výročí naší státnosti

Jiří Weigl

Sešli jsme se dnes na tomto památném místě, abychom vzpomněli 134. výročí narození prezidenta Edvarda Beneše a 76. výročí operace Anthropoid exilových československých branných sil za II. světové války. Tato výročí si připomínáme v roce mimořádně významném, kdy oslavujeme 100 let trvání naší moderní státnosti. Dvě jména, o nichž dnes budeme hovořit, mají pro existenci našeho státu zásadní význam – Edvard Beneš jako jeho spoluvůdce a obnovitel, a Reinhard Heydrich jako představitel největšího ohrožení naší státní i národní existence, jehož život ukončily výstřely hrdinných československých parašutistů. Protičůdné životní příběhy těchto dvou mužů se protnuly v květnu 1942 a jejich střetnutí jako by předznamenalo výsledek celého válečného zápasu evropských národů s německým nacismem a jeho hrůzami.

**Prezident Edvard Beneš,
od jehož narození uplynulo
134 let, je nepochybně jednou
z nejvýznamnějších postav naší
moderní historie.**

Prezident Edvard Beneš, od jehož narození uplynulo 134 let, je nepochybně jednou z nejvýznamnějších postav naší moderní historie. Byl aktérem všech klíčových historických událostí první poloviny dvacátého století a svými rozhodnutími zásadně a více než kdokoliv jiný ovlivnil naši zemi až do současnosti.

V roce 2004 přijala Poslanecká sněmovna zákon, že Edvard Beneš se zasloužil o stát. Přestože tento zákon, stejně jako celé Benešovo dílo a odkaz vyvolal kontroverze a spory, je neoddiskutovatelnou pravdou, že Benešův podíl na prosazení myšlenky české samostatnosti v historických hranicích českých zemí a jejich spojení se Slovenskem byl zcela zásadní. Nový stát však zdědil příliš mnoho slabin staré monarchie, především trvalý národnostní konflikt, který masarykovská republika nebyla schopna překonat ani vyřešit. S nástupem nacismu v Německu neměl nový stát šanci vedle obnovené agresivní velmoci přežít. Mnichov a zrada spojenců, exil a okupace vlasti nacistickým Německem byly pro Edvarda Beneše životním traumatem, které se snažil za každou cenu odčinit a zabránit možnosti jeho opakování. Snaha odčinit Mnichov

jej vehnala do náruče Stalinovi, úsilí zajistit vnitřní bezpečnost země po válce k provedení odsunu Němců.

Ukončení tisíciletého soužití Čechů s Němci na našem území zapříčinila teroristická německá okupační politika, židovský holocaust a nacistické plány na obdobné řešení české otázky. Více než symbolem této politiky byl zastupující říšský protektor a šéf

ale současně ukázali Hitlerovi a ostatním nacistickým pohlavárům, že za jejich zločiny bude následovat odplata. Proto patří atentát a parašutisté, kteří jej vykonali, navždy k největším hrdinům našeho národa a zaslouží si naši trvalou úctu a vzpomínku.

Edvard Beneš svůj boj s totalitami nakonec nevyhrál. Nástupu komunismu nedokázal

Jiří Weigl na vzpomínkovém večeru u příležitosti výročí narození prezidenta Edvarda Beneše a výročí atentátu na Heydricha, 29. května 2018. (Foto Zdeněk Pešek)

Hlavního úřadu říšské bezpečnosti Reinhard Heydrich. Dnes musíme stále více čelit snahám vykreslit nacistickou genocidu jako společný tragický hřích evropských národů, protože v každém z nich se vyskytovali kolaboranti, udavači, sadisté a zločinci, kteří se podíleli na nacistickém vraždění vyhlazovaných obětí. A tak stále častěji slyšíme o „polském“ holocaustu, „českých“ koncentračních táborech atd. Je to nehorázná lež a nepřijatelné překrucování a falšování historie, kterou je nutno zásadně odmítnout.

Hrůza holocaustu není v sadismu jednotlivců, ale v tom, že se genocida stala oficiální politikou do té doby civilizovaného státu a ten použil svých mechanismů a průmyslových technologií k vyvražďování národů. Heydrich je přímo ztělesněním této zvrácené nacistické politiky – vysoký modrooký blondýn, vzdělaný, s širokými kulturními zájmy a vybraným vkusem, výkonný, přesný a systematický, milující manžel a otec a současně fanatický nacista, chladný a nemilosrdný organizátor a plánovač rasové genocidy a šéf bezpečnostního aparátu, jehož se i nejvyšší nacisté právem obávali.

Rozkazem k jeho likvidaci Beneš a vykonavatelé Gabčík a Kubiš nejen prokázali celému světu, že se Češi s nacismem nesmířili,

zabránit, Stalin nestál o mosty mezi Východem a Západem a dohody z Jalty platily.

**Ukončení tisíciletého soužití Čechů
s Němci na našem území zapříčinila
teroristická německá okupační
politika, židovský holocaust
a nacistické plány na obdobné řešení
české otázky.**

Přesto však můžeme s odstupem času říci, že Edvard Beneš ve svém životě uspěl. Jeho dílo žije. Samostatný český stát, o jehož vznik se zasloužil a který byl ještě na počátku minulého století i v českém prostředí nepředstavitelný, úspěšně přežil nejtěžší historické zkoušky, je pevný a stabilní a mezinárodně pevně zakotvený. Demokratická tradice, kterou mu Beneš s Masarykem dali do vínku, se ukázala jako hluboká a nevykořenitelná. Totality, s nimiž prohrával, zkrachovaly. Díky tomu můžeme dnes na tomto místě stát a připomínat si slavná výročí.

Projev přednesený na vzpomínkovém večeru u příležitosti výročí narození prezidenta Edvarda Beneše a výročí atentátu na Reinharda Heydricha, Brožíkova síň Staroměstské radnice, Praha, 29. května 2018.

ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE

Jsou u nás mzdy opravdu nepřírozeně nízké?

Ekonomickým tématem číslo jedna – které u nás zvedly ve veřejné diskusi zejména odbory a později se přidali také politici (hlavně z levé strany spektra) – je otázka výše tuzemských mezd. Odbory a levá část politické scény mají za to, že mzdy českých pracovníků jsou nepřírozeně nízké, proto volají po větší aktivitě státu, která má s tímto stavem skoncovat. Tezi o nepřírozeně nízkých mzdách však implicitně přijala také česká pravice, jen se v receptu na dosažení jejich navýšení liší. Volá po tom, aby stát v oblasti mzdové politiky naopak ustoupil do pozadí a aby snížil povinné sociální odvody, které českou práci neúměrně zatěžují.

Abychom přispěli do této diskuse vedené dosud převážně stručnými komentáři v médiích svými analytičtějšími příspěvky, uspořádal Institut Václava Klause ve středu 13. června v pražském Autoklubu seminář, který si svým názvem pokládá otázku, zda „Jsou u nás mzdy opravdu nepřírozeně nízké?“. Odpověď na ni se snažili najít Hana Lipovská z Masarykovy univerzity a IVK, člen bankovní rady ČNB Vojtěch Benda, bývalý ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek a Miroslav Zámečník, analytik České bankovní asociace. Moderování akce se ujal tradičně Václav Klaus.

Jakkoli i na panelu panovaly v názoru na výši tuzemských mezd malé rozdíly, všichni řečníci se shodli na tom, že české mzdy jsou determinované českou produktivitou práce a nijak významně se od jejího vývoje neodchylují, neboli jsou nižší přirozeně (nejčastěji ve srovnání s Německem), neboť nižší je i česká produktivita práce. Žádné drama nepřírozeně nízkých mezd, které se snaží vyvolávat někteří politici a odbory, tak naši dnešní realitu nepopisuje. Platí teze Václava Klause vyslovená v úvodu

akce, že mzdy nejsou ani nízké, ani vysoké, ale „jsou, jaké jsou“.

Je potřeba srovnávat srovnatelné, Hana Lipovská proto ve svém příspěvku upozornila na nekorektnost srovnávání českých a německých nominálních mezd, aniž by byla vzata v úvahu rozdílná výše cenových hladin. Upozornila rovněž na vysoké vedlejší náklady, kterými je česká práce zatížena. Na rozdíl mezi výší hrubého národního důchodu a hrubého domácí-

Platí teze Václava Klause vyslovená v úvodu akce, že mzdy nejsou ani nízké, ani vysoké, ale „jsou, jaké jsou“.

ho produktu na osobu, který je v ČR druhý nejvyšší po Irsku, ukázala, že tím, co je v české ekonomice nepřírozené, bylo lákání zahraničního kapitálu na pobídky, jež vytvořilo současnou strukturu české ekonomiky.

Lipovská spočítala, že v průběhu krize poklesly české mzdy o 13,5%, na svou předkrizovou úroveň se dostaly v roce 2016 a dnes rostou rychleji než ekonomika jako celek. Pokles mezd v krizi a neplatnost (keynesiánské) teorie o rigiditě mezd (zejména) směrem dolů kriticky glosoval Jan Mládek. Jak ale vzápětí podotkl Václav Klaus, propad ekonomiky by byl neskonale větší a delší, kdyby tehdy mzdy dolů nešly.

Vojtěch Benda z ČNB ve svém příspěvku zopakoval, že české mzdy porovnáváné s těmi západními v paritě kupní síly se nijak neodchylují od relativního srovnání vývoje produktivity práce, čemuž se ve svém následném příspěvku snažil oponovat Jan Mládek. Oba se však shodli na tom, že tím, co je pro pokračování růstu mezd klíčové, je další růst produktivity práce. Jiným způsobem se ke mzdám u našich západních sousedů konver-

govat nedá. Mzdy se zvyšují pouze zvyšováním ekonomického výkonu, produktivity práce, nikoli na jednání tripartity.

Největší chybou by podle Bandy bylo „vzdát se vlastní měnové politiky, přišli bychom tak o jeden z nástrojů, jak držet situaci pod kontrolou.“ Zafixovat měnu nominální kotvou přes kurz eura by podle něj vedlo k přehřívání ekonomiky. K přijímání společné měny se kriticky vyslovil také její dlouhodobý zastávce exministr Mládek. „Domníval jsem se, že přijetí eura je dobrý nápad, ale ukázalo se, že tvůrci eura občanům zatajili, že ECB je první institucí Spojených států evropských s tím, že další budou následovat. To ale nejde bez politické integrace. Pokud má onou integraci být vnučování uprchlických kvót s tím, že uprchlík může všechno a domácí lidé nesmí nic, pak děkuji, nechci.“

V závěrečném příspěvku se Miroslav Zámečník vrátil zpět ke struktuře české ekonomiky, ta je podle jeho názoru rozdělena na dva druhy podniků: „nativní“ domácí firmy a ty pod zahraniční kontrolou. Přemrštěné mzdové požadavky by podle Zámečníka mnohem lépe snášely zahraniční firmy než ty české, stejně jako jsou pro typicky menší české firmy relativně mnohem významnější vysoké fixní náklady pro vstup do regulovaných odvětví. Diskuse o tom, jak jsme se do tohoto stavu dostali, je podle Zámečníka neproduktivní, to, o co bychom se měli snažit, je zejména odstranění nebo alespoň další neprohlubování mezery mezi českými a zahraničními firmami v ekonomice.

Vystupující se tak mimo jiné implicitně shodli na závěru, že pro pobídky zahraničním firmám není v české ekonomice místo, popisovanou spornou strukturu ekonomiky by jen dále prohloubily.

Zapsal Filip Šebesta, 13. 6. 2018

